

Vergaderjaar 2025–2026

29 023

Voorzienings- en leveringszekerheid energie

AP

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN ECONOMISCHE ZAKEN EN KLIMAAT

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 2 april 2026

De aanpak van netcongestie, het volle stroomnet, is een urgente uitdaging voor het nieuwe kabinet. Voldoende toegang tot transportcapaciteit voor elektriciteit is een essentiële randvoorwaarde voor grote maatschappelijke ambities op het gebied van woningbouw, economische groei, verduurzaming, en strategische autonomie. Het Coalitieakkoord «Aan de slag» kent de aanpak van netcongestie dan ook de hoogste prioriteit toe. Het kabinet zet zich hier met ambitie en daadkracht voor in, samen met netbeheerders, medeoverheden en marktpartijen, en uiteraard in goed overleg met de Kamer.

De gevolgen van netcongestie worden breed gevoeld in de samenleving en de economie. Bedrijven en maatschappelijke instellingen voor onder meer zorg en onderwijs lopen aan tegen oplopende wachtrijen voor een nieuwe of zwaardere aansluiting. Het investeringsklimaat voor bedrijven staat hierdoor onder druk. Netcongestie is verder een knelpunt voor de bouw van voldoende nieuwe woningen. Kortom, de voortgang van de verduurzaming van onze economie, gebouwde omgeving en mobiliteit, en daarmee de energie-autonomie van ons land, dreigen te worden afgeremd door netcongestie. Die trend moet en kan worden gekeerd. De situatie op het stroomnet is echter fundamenteel veranderd ten opzichte van het verleden; we keren niet terug naar de oude toestand waarin transportcapaciteit voor elektriciteit altijd en overal praktisch oneindig beschikbaar was. Het kabinet werkt met alle betrokken partijen de komende jaren toe naar een situatie waarin netcongestie desondanks onder controle is, wachtrijen fors zijn teruggedrongen en de ingezette weg naar verduurzaming en versterking van onze energie-onafhankelijkheid via elektrificatie tempo behoudt. Dit vereist én een voortvarende uitbreiding van de netinfrastructuur én een structureel betere benutting van het net door flexibel gebruik van elektriciteit als «het nieuwe normaal», ondersteund door slimme technologie, duidelijke afspraken en scherp inzicht in de belasting van het net. Daarnaast is in sommige gebieden meer nodig en schuwen we de taboes niet. Dit geldt in ieder

geval voor de regio Flevopolder-Gelderland-Utrecht (FGU) waar het kabinet een gezamenlijke crisisaanpak met medeoverheden en netbeheerders is gestart. Hier halen we alles uit de kast om een volledige aansluitstop in deze regio te voorkomen¹. Lessen die daar worden geleerd zullen ook worden ingezet in andere delen van het land.

Zowel bij het sneller bouwen van nieuwe infrastructuur als bij het beter benutten van de beschikbare capaciteit is nog veel ruimte om stappen te zetten om het netcongestieprobleem structureel te verlichten. Binnen de bestaande wettelijke kaders is veel mogelijk en waar nodig past het kabinet wet- en regelgeving aan, zoals afgesproken in het Coalitieakkoord. In samenwerking met uw Kamer werk ik graag aan een snelle behandeling van deze voorstellen, gezien de urgentie van de netcongestieproblematiek. Het voorstel van de Europese Commissie voor een Grids Package biedt daarbij voor elektriciteitsprojecten uitzicht op een einde aan het stikstofsloot.

Voor het realiseren van flexibel en efficiënt netgebruik zorgen we met de netbeheerders en het bedrijfsleven dat nieuwe flexibele contractvormen echt een aantrekkelijke en praktisch uitvoerbare optie worden voor bedrijven en instellingen, ook als sneller beschikbaar alternatief voor een «ouderwets» vast transportrecht-contract waarvoor de wachttijd tot jaren kan oplopen. Met 50 grote elektriciteitsverbruikers gaan we direct aan de slag om hun potentieel voor flexibiliteit te benutten. Verder zal – over enkele jaren – de invoering van tijdsafhankelijke tarieven bij de regionale netbeheerders, zowel voor groot- als kleinverbruikers, bijdragen aan betere spreiding van het elektriciteitsgebruik. Ook schuwen we niet om aan de slag te gaan met het zwaarder belasten van het net en te kijken waar we ten aanzien van risicobereidheid scherper aan de wind kunnen varen. Om dit alles te realiseren zijn forse stappen nodig in verbetering en verfijning van het inzicht in de capaciteit, belasting en inrichting van het net, ook om op basis van scherpere prognoses binnen verantwoorde marges meer risico te nemen en zo extra transportcapaciteit beschikbaar te maken. Gezien het grote maatschappelijk belang dat hiermee is gediend neemt het kabinet hierin de regie.

Dit kabinet begint niet bij nul, maar zal voortbouwen op wat de afgelopen jaren in gang is gezet, in het bijzonder:

- het Landelijk Actieprogramma Netcongestie (LAN) waarin het Rijk, medeoverheden, netbeheerders en marktpartijen samen werken aan het realiseren van toegang tot elektriciteit om maatschappelijke doelen bereikbaar te houden;
- de Versnellingsaanpak realisatie elektriciteitsinfrastructuur²;
- en het Aansluitoffensief netcongestie³.

Deze trajecten zijn uiteraard nauw met elkaar verweven. Het kabinet informeert de Eerste en Tweede Kamer twee keer per jaar over de integrale voortgang van de aanpak van netcongestie. Deze brief en bijlagen vormen de editie van het voorjaar 2026. Als bijlage bij deze brief vindt u de voortgangsrapportage van het LAN. Deze rapportage bevat een weergave van de voortgang van de acties binnen het programma, en cijfermatige informatie van de netbeheerders over zowel de fysieke uitbreiding van het elektriciteitsnet, als over de realisatie van aansluitingen, betere benutting van het net en ontwikkeling van de wachtrijen. Verder is een overzicht bijgevoegd van hoe het kabinet uitvoering heeft gegeven aan een aantal aan netcongestie gerelateerde moties en

¹ Kamerstukken II, 2025–26, 29 023, nr. 638

² Kamerstukken II, 2024–25, 29 023, nr. 566

³ Kamerstukken II, 2025–26, 29 023, nr. 626

toezeggingen. Tot slot gaan bij deze brief enkele voor de aanpak van netcongestie relevante rapporten.

De cijfers in de voortgangsrapportage geven de stand weer aan het einde van het jaar 2025. De doorbraken uit het Aansluitoffensief hebben hier dus nog geen effect op gehad. Ik beschouw deze rapportage mede als «nulmeting» van de situatie om de verwachte positieve impact van het beleid van dit kabinet, waaronder de uitvoering van het Aansluitoffensief, in de komende maanden en jaren tegen af te zetten.

In de rest van deze brief geef ik langs de actielijnen van het LAN – Beter Benutten, Sneller Bouwen en Slimmer Inzicht – een overzicht van de gezette stappen en vooruitzichten.

Voortgang beleid aanpak netcongestie

Beter Benutten – Grootverbruik

Netcongestie remt de verduurzamings- en groeiambities van bedrijven en instellingen met een grootverbruikersaansluiting. Uit bijgevoegde rapportage blijkt dat de wachtrij voor grootverbruikers op 31 december jl. ruim 15.000 aanvragen van afnemers omvat, een stijging van ca. 1.000 in een half jaar. Dit betreft bedrijven en maatschappelijke instellingen met een grootverbruikersaansluiting bij de regionale netbeheerders. Ook de wachtrij voor invoeding is toegenomen. De wachtrij bij TenneT, met daarop onder andere energie-intensieve industrie en grootschalige batterijen, is juist afgenomen tot 211 aanvragers voor het landelijk hoogspanningsnet. Ook de invoedingswachtrij is daar afgenomen. Deze afname is onder andere het gevolg van het opschonen van de wachtrij waarover de Kamer in oktober jl. al is geïnformeerd.⁴ Het beter benutten van het net is essentieel om op korte termijn partijen op de wachtrij van transportcapaciteit te kunnen voorzien. Daarom is dit ook de rode draad in het Aansluitoffensief. Dat er potentieel is om op structurele basis afnameflexibiliteit te ontsluiten bij specifieke sectoren en daarmee de wachtlijsten te kunnen verkorten blijkt uit recent onderzoek in opdracht van Topsector Energie.⁵ De afgelopen tijd zijn er al verschillende stappen gezet rondom nieuwe flexibele contractvormen, het ondersteunen van bedrijven en instellingen en het zwaarder belasten van het net.

Flexibel netgebruik

Flexibel gebruik van het net zorgt ervoor dat de bestaande netcapaciteit beter wordt benut. Dit is mogelijk gemaakt door nieuwe vormen van aansluit- en transportovereenkomsten en congestiemanagementcontracten. De eerste stappen om tot grootschalige toepassing te komen zijn inmiddels gezet: de bijgevoegde voortgangsrapportage laat een duidelijke toename zien in het aantal afgesloten contracten ten opzichte van 2024. Zo is het aantal afgesloten Blokstroomcontracten verdrievoudigd (142 nu tegen 41 in 2024) en is er inmiddels bijna honderd keer meer vermogen gecontracteerd met een capaciteitsbeperkingscontract voor afname dan een jaar eerder. Ook bij andere nieuwe contractvormen zien we een positieve trend. Zo heeft Enexis in Nederweert een van de eerste groepstransportovereenkomsten (GTO) afgesloten. Hierdoor kan een bedrijventerrein vraag en aanbod van energie op elkaar afstemmen en wordt de beschikbare ruimte op het stroomnet efficiënter benut zodat er ruimte ontstaat voor verdere groei en verduurzaming van het bedrij-

⁴ Kamerstukken II, 2025–26, 29 023, nr. 597

⁵ <https://topsectorenergie.nl/nl/kennisbank/nederland-kan-netcongestie-sneller-verlichten-met-slimme-afnameflex/>

venpark. Toch zijn we er nog niet en moet de uitrol van flexibele contracten sneller. De netbeheerders hebben inmiddels verbeterplannen ingediend bij de toezichthouder Autoriteit Consument en Markt (ACM) waarin ze aangeven wanneer ze de implementatie van congestiemaatregelen gereed hebben, hoe ze tot beter netinzicht komen en hoe de afstemming tussen de verschillende netbeheerders verbeterd wordt. Daarnaast zijn de netbeheerders, het Ministerie van KGG, de ACM en de markt aan de slag met de doorbraken uit het Aansluitoffensief. Doorbraken rond het vooruitstrevender flexibiliteit inkopen boven de zogenoemde financiële grens en het verbeteren van de voorwaarden van de contracten leiden naar verwachting tot het ontsluiten van meer flexibiliteit. Netbeheerders maken dit jaar een extra stap met het flexibel aansluiten van partijen op de wachtrij en het contracteren van flexibiliteit bij bestaande klanten. Zo zullen netbeheerders, waar mogelijk, vaker een flexibel aanbod doen aan partijen op de wachtrij.

Flexibel gebruik van het elektriciteitsnet en het leveren van flexibiliteit aan de netbeheerder biedt ook kansen voor bedrijven, maar het vergt ook inzet van hun kant om deze te verzilveren. Ondernemers focussen zich logischerwijze op hun primaire bedrijfsprocessen en minder op hun energiehuishouding en mogelijke flexibiliteitsopties. Netbeheerders, het bedrijfsleven en de overheid zullen het komende halfjaar met 50 grote elektriciteitsverbruikers met kansrijk potentieel voor flexibiliteit gesprekken voeren. Het streven is om tot flexafspraken te komen tussen deze individuele bedrijven en netbeheerders, om zo het potentieel te benutten en andere partijen van de wachtrij van transportcapaciteit te kunnen voorzien. Deze top 50 aanpak is een van de doorbraken uit het aansluitoffensief. Bedrijven en instellingen worden ondersteund, zowel bij het flexibiliseren van hun bedrijfsprocessen als bij het mitigeren van de gevolgen van netcongestie. Begin mei wordt de Flex-e regeling opnieuw opengesteld met een verruimde doelgroep. Met deze regeling worden flexibiliteitsmaatregelen gestimuleerd zodat bedrijven en instellingen toch kunnen groeien en verduurzamen binnen hun gecontracteerde vermogen. Ook worden maatregelen gesubsidieerd die ervoor kunnen zorgen dat een bedrijf flexibiliteit kan leveren aan het systeem, waardoor andere partijen op de wachtrij alsnog kunnen worden aangesloten. Het kabinet verkent de mogelijkheden om de Flex-e regeling ook na 2026 te continueren en verbreden, zodat ook grotere industriële bedrijven hier gebruik van kunnen maken.

Tijdsafhankelijke nettarieven grootverbruikers

Een andere belangrijke maatregel voor flexibel netgebruik is de introductie van tijdsafhankelijke nettarieven. Deze zijn sinds 1 januari 2025 ingevoerd voor TenneT-klanten op het hoogspanningsnet. Uit een analyse van TenneT over de eerste helft van 2025 blijkt dat de gemiddelde maandelijkse piekbelasting van verbruikers op piekmomenten met 7,1% is afgenomen. Het verbruik is deels verplaatst van uren met hoge systeembelasting naar momenten met lagere systeembelasting.

Nu wordt gewerkt om dergelijke tijdsafhankelijke tarieven ook mogelijk te maken voor partijen met een grootverbruikersaansluiting bij regionale netbeheerders (ruim 70.000 netgebruikers). Het codewijzigingsvoorstel is onlangs door de netbeheerders ingediend bij de ACM. De verwachting is dat deze tijdsafhankelijke tarieven in 2028 in werking treden. Hiermee wordt een stimulans gecreëerd om drukke momenten op het elektriciteitsnet te vermijden en waar mogelijk het verbruik te verplaatsen naar rustige momenten. Netbeheerders verwachten dat met de invoering van deze tijdsafhankelijke tarieven tot 5,2% vraagverschuiving uit de piek

mogelijk is⁶. Dit zorgt voor een betere benutting van het elektriciteitsnet van de regionale netbeheerders, wat bijdraagt aan het verkleinen van het tekort aan transportcapaciteit, en daarmee op termijn minder noodzaak tot uitbreiding van de infrastructuur. Tijdsafhankelijke tarieven zullen zo bijdragen aan het dempen van de verwachte toekomstige stijging van de nettatarieven⁷. Hiervan zullen alle afnemers profiteren, omdat maatschappelijke kosten worden vermeden en nettatarieven voor alle gebruikers van het elektriciteitsnet minder zullen stijgen.

De gevolgen voor afnemers zijn afhankelijk van de sector en de mate waarin een bedrijf anticipeert op de nieuwe tarieven en de kansen die dit biedt. Afnemers die acteren op tijdsafhankelijke nettatarieven zullen voordeliger uit zijn, zeker als zij dit kunnen combineren met dynamische tarieven van hun elektriciteitsleverancier. Bedrijven en instellingen krijgen zo meer grip op hun energierekening en kunnen sturen op kostenverlaging. De verwachting is dat bijvoorbeeld de sector logistiek, met veel elektrisch vervoer, kan profiteren van deze tijdsafhankelijke tarieven.

Flextenders

Wanneer duidelijk is dat de reguliere fases van congestiemanagement (vrijwillig en verplicht) bij bestaande aansluitingen niet voldoende flexibiliteit opleveren om afnamecongestie te verhelpen, kan de netbeheerder als uiterste maatregel een flextender uitschrijven. Met deze tenders wordt flexibiliteit aan de markt gevraagd. Netbeheer Nederland en Energie-Nederland zijn een kader overeengekomen waarmee de voorwaarden en inrichting van flextenders is vastgelegd. Het kader geeft duidelijkheid aan alle partijen over welke informatie de netbeheerder verstrekt en wat de voorwaarden van de tender zijn. De flextenders zijn technologie-neutraal, het kan bijvoorbeeld gaan om het plaatsen van batterijen of in het uiterste geval het inzetten van gasinstallaties. In de praktijk kan de inzet van een flextender dus leiden tot beperkte extra opwek met fossiele brandstof op piekmomenten om zo overbelasting en uitval te voorkomen en mogelijk klanten van de wachtrij aan te sluiten. Dit willen we zo veel mogelijk voorkomen, maar is ook niet geheel uit te sluiten. Gezien de urgentie van de situatie op het stroomnet en de ruimte die genoemde flextenders opleveren, kan het nadeel van eventuele (beperkte) tijdelijke CO₂-uitstoot door het tijdelijk inzetten van gasinstallaties opwegen tegen mogelijk maken van vertraging van verdere verduurzaming, economische ontwikkeling en woningbouw. Ook voor deze situaties is CO₂-vrije stroom het structurele antwoord.

Wachtrijen

De ACM heeft eind vorig jaar een nieuw prioriteringskader vastgesteld waarmee partijen met een groot maatschappelijk belang voorrang krijgen in de wachtrij zodra capaciteit beschikbaar komt. Verder is, in samenwerking met Topsector Energie, een internationale vergelijking naar de wachtrijsystematiek in andere landen uitgevoerd. Uit het onderzoek⁸ komen verschillende aanbevelingen om meer inzicht te bieden in het wachtrijproces en in het perspectief van wachtenden. Netbeheerders hebben, mede naar aanleiding van dit onderzoek, het wachtrijproces verduidelijkt en relevante informatie voor bedrijven en instellingen

⁶ <https://www.netbeheernederland.nl/sites/default/files/2025-05/>

[ce_delft_240472_achtergrondrapport_tijdsafhankelijke_nettarieven_grootverbruikers_def_002.pdf](https://www.netbeheernederland.nl/sites/default/files/2025-05/ce_delft_240472_achtergrondrapport_tijdsafhankelijke_nettarieven_grootverbruikers_def_002.pdf)

⁷ het IBO Bekostiging Elektriciteitsinfrastructuur hanteert als prognose een stijging van 4,8% tot 6,7% per jaar, afhankelijk van de netgebruikersgroep (Kamerstukken II, 2024–25, 29 023, nr. 553)

⁸ <https://topsectorenergie.nl/nl/nieuws/internationale-vergelijking-geeft-nieuwe-handvatten-voor-aanpak-wachtrijen-netaansluiting/>

rondom de wachtrij online gepubliceerd.⁹ Bovendien moet het dit jaar voor klanten van de regionale netbeheerders in hun klantenportaal inzichtelijk worden wanneer zij naar verwachting transportcapaciteit krijgen. Daarnaast wordt de capaciteitskaart ook de komende tijd verder doorontwikkeld, zodat ook hier informatie over netuitbreiding en flexbehoefte per gebied te vinden is voor partijen.

Het rapport adviseert ook om de mate van projectgereedheid mee te laten wegen bij het verkrijgen en behouden van een plek in de wachtrij. Een dergelijke volwassenheidstoets voorkomt dat er niet-realistische aanvragen op de wachtrij komen. Met de netbeheerders en de ACM wordt gesproken over de eventuele toegevoegde waarde, uitvoerbaarheid en wenselijkheid van een dergelijke systematiek.

Zwaarder belasten elektriciteitsnet

Door het net zwaarder te belasten kan er meer elektriciteit door dezelfde infrastructuur getransporteerd worden. Dit is echter niet overal mogelijk en kan leiden tot meer risico's op overbelasting. De ACM en EZK hebben daarom het onderzoeksbureau DNV gevraagd om te na te gaan wat de huidige belasting is van het net, in welke mate netbeheerders nu al het net zwaarder belasten, welke mogelijkheden de netbeheerders hebben om het net binnen de huidige regelgeving nog verder verantwoord te belasten en welke beleidswijzigingen nodig zijn om dit nog verder mogelijk te maken. De focus ligt hierbij op het hoogspanningsnet, omdat volgens DNV de potentie op het midden- en laagspanningsnet beperkt is door de congestie op het (bovenliggende) hoogspanningsnet. Het rapport is als bijlage bij deze brief gevoegd.¹⁰

Volgens DNV is gemiddeld 60% van het hoogspanningsnet van TenneT beschikbaar voor netgebruikers. De overige 40% is de zogenoemde storingsreserve, dat volgens de wet beschikbaar moet zijn om stroom om te leiden tijdens storingen en onderhoud. Dit zodat een enkele storing niet direct leidt tot langdurige uitval. Op piekmomenten, zoals een koude winteravond, wordt nu ongeveer 53% gebruikt. Dit zit dus al dicht tegen de beschikbare 60% aan. Wel is er buiten de piek nog wel ruimte omdat de belasting dan gemiddeld 30% is. Over alle netvlakken gezien ligt de huidige gemiddelde belasting tussen de 45 tot 65% van de aanwezige transportcapaciteit (dus exclusief de storingsreserve die op verschillende netvlakken wordt aangehouden). De (piek)belasting blijft de komende jaren naar verwachting toenemen door groei van bestaande gebruikers en reeds toegezegde maar nog niet gerealiseerde projecten. DNV concludeert dat daardoor de laatste jaren voor de realisatie van netuitbreidingen op piekmomenten zelfs een deel van de storingsreserve op hoog- en middenspanning in sommige gebieden gebruikt zal moeten worden. DNV verwacht dat dit ten koste gaat van de ruimte bedoeld voor onderhoud en storingen, waardoor er vaker overbelasting en uitval kan optreden. Op sommige netcomponenten op het midden- en laagspanningsnet vinden er nu al overschrijding van de capaciteit plaats. DNV ziet ook dit toenemen en dit leidt eveneens tot meer risico op overbelasting.

Met markt-gebaseerde oplossingen, zoals de nieuwe flexibele contractvormen en tijdsafhankelijke tarieven, wordt de nog beschikbare ruimte beter benut. Partijen worden hiermee immers bewogen om hun elektriciteitsvraag te verschuiven van piek naar dalmomenten, pieken te verlagen,

⁹ <https://www.partnersinenergie.nl/wachtlijst-voor-transportcapaciteit>

¹⁰ Met deze toelichting en toezending van het rapport van DNV is tevens uitvoering gegeven aan de motie-Postma (Kamerstukken II, 2024–25, 29 023, nr. 584) die verzoekt de Kamer te informeren over inzet van de «reservestroom».

of krijgen alleen tijdens specifieke tijdsblokken nog beschikbare transportcapaciteit. Met het zwaarder belasten van netcomponenten wordt juist de fysieke capaciteit (transportcapaciteit en storingsreserve) verhoogd. Door het net zwaarder te belasten kan er meer elektriciteit door dezelfde kabel worden getransporteerd. Er is dan dus meer belasting mogelijk op de bestaande infrastructuur en dit kan ruimte geven voor partijen op de wachtrij en (toekomstige) overbelasting opvangen. DNV stelt dat het zwaarder belasten van het hoogspanningsnet van de landelijke netbeheerder in theorie circa 30% extra ruimte kan opleveren voor netgebruikers. In de netten van de regionale netbeheerders is dit eveneens maximaal 30%. Vanwege technische beperkingen en lokale omstandigheden is dit theoretische potentieel niet volledig te realiseren. Het geeft echter wel aan dat het zwaarder belasten ruimte biedt voor het inpassen van extra klanten van de wachtrij, maar ook soms nodig zal zijn om de verwachte overschrijding op te vangen. Voor het laagspanningsnet ziet DNV nauwelijks tot geen potentieel in maatregelen om deze netcomponenten zwaarder te belasten. Het zwaarder belasten gebeurt hier al omdat de vraag toeneemt, bijvoorbeeld als gevolg van autonome groei. Beschikbaarheid van capaciteit op hogere netvlakken is vaak een belemmering voor het aansluiten van partijen op lagere netvlakken. Met het zwaarder belasten van de hogere netvlakken kan er dus ook meer ruimte op lagere netvlakken beschikbaar komen.

Netbeheerders ondernemen al stappen rondom het zwaarder belasten van het hoog- en middenspanningsnet. Zo staan bijna alle netbeheerders voor bepaalde netcomponenten een hogere belasting toe dan de stroomlimiet van de fabrikant, doordat de netbeheerders rekening houden met de werkelijke omgeving in plaats van de testomstandigheden in de fabriek. Ook stellen alle netbeheerders de stroomlimieten vaak bij aan de hand van voorspelbare gebruikspatronen en temperaturen zoals dag en nacht, en zomer en winter. Wanneer het kouder is of harder waait kunnen sommige componenten sneller afkoelen, waardoor oververhitting door zwaarder belasten voorkomen wordt. Daarnaast lopen er meerdere pilots en onderzoeken door de netbeheerders om het potentieel van zwaarder belasten nog verder te benutten. Een deel van het genoemde potentieel wordt dus al gerealiseerd. DNV stelt dat er nog 15 tot 20% onbenut potentieel ligt op midden- en hoogspanningsnetten. Waarbij het realiseerbaar potentieel op het regionale netten momenteel sterk belemmerd wordt (tot maximaal 3%) door congestie op bovenliggende netvlakken. Naast lokale omstandigheden wordt het realiseren van het potentieel deels belemmerd door technische en organisatorische beperkingen bij de netbeheerders. DNV ziet mogelijkheden om het te realiseren van het potentieel te versnellen door het prioriteren van zwaarder belasten en een hogere risicobereidheid waarbij netdelen zwaarder worden belast omdat de samenleving een hoger risico op grootschalige en langdurige storingen accepteert. Hier wordt samen met de betrokken partijen naar gekeken binnen het Aansluitoffensief. DNV adviseert de netbeheerders bovendien om meer transparantie te bieden over de (on)mogelijkheden rondom zwaarder belasten.

De belangrijkste belemmering voor het realiseren van het potentieel is volgens DNV echter de huidige werkwijze rondom de elektromagnetische invloed op omliggende infrastructuur. Door het zwaarder belasten gaat er meer stroom door een kabel, waardoor het magnetische veld (niet voor de gezondheid schadelijk) groter wordt. Dit grotere magnetische veld kan invloed hebben op apparaten in de omgeving, bijvoorbeeld de spoorssystemen van ProRail of buisleidingen onder de grond. De mate van deze beïnvloeding wordt de elektromagnetische compatibiliteit (EMC) genoemd. Het is een gezamenlijke opgave van de netbeheerder en de omgeving om deze interferentie te mitigeren. TenneT heeft onlangs de

limieten van 113 netschakels verhoogd wat tientallen MW heeft opgeleverd, maar loopt bij deze en circa 500 soortgelijke casussen tegen mogelijke grenswaarden op het gebied van EMC aan. Het onderzoeken van het mogelijke effect en eventuele mitigerende maatregelen kan op dit moment jaren in beslag nemen. TenneT en ProRail werken daarom, met nauwe betrokkenheid van EZK, een versnelde en pragmatischer methodiek uit. TenneT start dit traject ook met andere stakeholders. Daarnaast kijken TenneT, de ACM en EZK samen of TenneT preventieve investeringen kan doen voor het mitigeren van EMC.

Naast dit potentieel, ziet DNV extra potentieel in het inzetten van de storingsreserve voor het aansluiten van nieuwe klanten. Een initiële inschatting van het realistische potentieel bedraagt 10%. Het inzetten van dit potentieel is gebiedsafankelijk en afhankelijk van het lokale netontwerp, waardoor de reservecapaciteit in de praktijk maar op een beperkt aantal plekken veilig kan worden benut. TenneT is namelijk wettelijk verplicht om deze reservecapaciteit in het hoogspanningsnet te hebben zodat iedereen nog steeds veilig stroom heeft, zelfs wanneer het net wordt onderhouden én er op dat moment een storing optreedt. De reden hiervoor is dat uitval op het hoogspanningsnet een hele stad of zelfs een provincie kan raken. Ook op het middenspanningsnet houden de netbeheerders vaak een klein deel van de transportcapaciteit hiervoor over. Op plekken waar de storingsreserve meer kan worden ingezet zonder wijzigingen in de regelgeving, zouden volgens DNV de netbeheerders specifieke contracten af kunnen sluiten met bedrijven die bereid zijn om (tegen een vergoeding of korting) teruggeregeld of afgeschakeld te worden in het geval van een storing en/of tijdens onderhoud. Een andere mogelijkheid is het aanpassen van de eisen aan de storingsreserve in de regelgeving. Dit leidt echter mogelijk tot grotere risico's voor de leveringszekerheid en storingsen. Bovendien is de storingsreserve ook nodig voor cruciale realisatie van netuitbreidingen. De netbeheerders, de ACM en EZK werken de opties en de daarbij benodigde wijzigingen in beleid en regelgeving gezamenlijk verder uit, rekening houdend met de maatschappelijke baten en risico's.

Kortom, het potentieel van zwaarder belasten wordt al deels door de netbeheerders benut. Echter er is nog niet gerealiseerd potentieel. Rekening houdend met lokale omstandigheden biedt dit kansen om meer partijen aan te kunnen sluiten. Dit vergt zowel van de netbeheerders, de ACM als het kabinet inzet. Het kabinet gaat in gesprek met netbeheerders om belemmeringen voor zwaarder belasten weg te nemen en het potentieel optimaal kunnen inzetten.

Subsidie-instrumentarium

In opdracht van het LAN heeft RVO onderzoek gedaan naar de impact van het subsidie-instrumentarium van RVO op netcongestie en de mogelijkheden om hier mitigerende maatregelen voor te treffen. Het onderzoeksrapport gaat als bijlage bij deze brief.¹¹ Veel van de onderzochte regelingen van RVO zijn opgezet om beleidsdoelstellingen op het gebied van energie en klimaat te behalen, maar kunnen ook leiden tot een hogere belasting van het elektriciteitsnet. Het onderzoek laat zien dat er in veel subsidieregelingen al rekening is gehouden met netcongestie, bijvoorbeeld in de regelingen rondom elektrisch wegvervoer. Ook geeft het onderzoek aan dat bij verschillende regelingen netcongestie vooral als knelpunt wordt ervaren. In het rapport worden aanbevelingen gedaan rondom het mitigeren van de impact van de elektrificatie als gevolg van

¹¹ Met toezending van dit rapport en deze toelichting is uitvoering gegeven aan de toezegging aan het Tweede Kamerlid De Vos, nr. TZ202512-006

de verschillende subsidieregelingen. Hierbij zijn er in verschillende regelingen kansen voor het toepassen van eisen rondom slimme aansturing van apparaten of het verplichten van congestiemanagement-contracten om hiermee piekbelasting te voorkomen. Omdat deze contractvormen nog niet grootschalig uitgerold zijn, zal dit op een later moment, kunnen worden overwogen. Bij de Flex-e regeling is wel een dergelijke koppeling gemaakt en de toepassing daarvan wordt gemonitord. De overige aanbevelingen, onder andere rondom het toevoegen van extra (technische) voorwaarden bij het subsidiëren van batterijen, worden de komende tijd verder verkend en waar mogelijk geoperationaliseerd. Het onderzoek heeft ook geleid tot een overzicht van subsidies die ondernemers kunnen helpen wanneer zij te maken hebben met netcongestie. Dit overzicht wordt op het Loket Netcongestie geplaatst.

Beter Benutten – Kleinverbruikers

Het beter benutten van de laagspanningsnetten, waarop huishoudens, (kleine) bedrijven en maatschappelijke instellingen zoals scholen op zijn aangesloten, kan – met name in stedelijke gebieden – substantieel bijdragen aan het ontlasten van het net, ook op hogere netvlakken. Dit kan bovendien de investeringsopgave in het net te verminderen.

Flexibel netgebruik kleinverbruikers

Het is een prioriteit van het kabinet om flexibiliteit bij kleinverbruikers grootschalig te ontsluiten en als volwaardig netinstrument te benutten om overbelasting tegen te gaan, netverzwaringen te beperken en ruimte te creëren voor nieuwe woningen, en huishoudens en bedrijven die willen verduurzamen. Overbelasting van het laagspanningsnet kan het beste worden voorkomen door efficiënt netgebruik te stimuleren en verbruik op rustige momenten te belonen. Dit wordt bevestigd door het TNO onderzoek «Technische opties voor netbescherming bij kleinverbruikers» Het rapport is bijgevoegd bij deze brief. TNO concludeert dat het op dit moment niet mogelijk is om kleinverbruikers op een passende manier te verplichten hun stroomverbruik op piekmomenten te verminderen en adviseert in te zetten op marktgebaseerde, lokale flexibiliteit, op basis van vrijwilligheid. Dit is in lijn met het kabinetsbeleid en aangenomen moties van de Tweede Kamer¹². Daarbij is een belangrijke rol weggelegd voor marktpartijen die consumenten ontzorgen en helpen te profiteren van prijsprikkels, bijvoorbeeld via slimme apps en energiemangement-diensten die net-intensieve apparaten in huis, zoals de thuisbatterij, laadpaal of warmtepomp, automatisch optimaal inzetten. Netbeheerders ontwikkelen samen met energieleveranciers en andere marktpartijen zowel landelijk als regionaal steeds meer van dit soort flexibiliteits-diensten voor kleinverbruikers. Het kabinet werkt samen met de ACM en netbeheerders om belemmeringen in wet- en regelgeving voor brede toepassing weg te nemen. Zo bouwen we aan een toekomstbestendig systeem waarin kleinverbruikers efficiënt gebruikmaken van het laagspanningsnet, met behoud van inzicht, regie en comfort.

Tijdsafhankelijke nettarieven kleinverbruikers

Op 6 oktober 2025 is de Kamer geïnformeerd over een nieuw tariefstelsel met tijdsafhankelijke nettarieven voor kleinverbruikers¹³. Dit nieuwe tariefstelsel gaat uit van betalen naar gebruik, waarmee piekbelasting op het elektriciteitsnet wordt voorkomen en netcongestie wordt verminderd, waardoor uiteindelijk minder netuitbreiding nodig is wat bijdraagt aan

¹² Kamerstukken II, 2023–24, 29 023, nrs. 473 en 475

¹³ Kamerstukken II, 2024–25, 29 023, nr. 597

demping van de stijging van de nettarieven. Het kabinet acht het van belang bij de uitwerking van het nieuwe tariefstelsel dat huishoudens en MKB-ers met een kleine aansluiting grip houden op hun energierekening, dat het gekozen model zo begrijpelijk mogelijk is voor gebruikers. Daarom is in samenwerking met netbeheerders en energieleveranciers gekozen voor een tariefstelsel met vier verschillende prijsniveaus in vijf tijdsblokken, verschillend voor het zomer- en winterseizoen. Momenteel werken de netbeheerders aan een codewijzigingsvoorstel waarin een nieuw tariefstelsel met tijdsafhankelijke nettarieven voor kleine aansluitingen wordt vormgegeven. Dit codewijzigingsvoorstel zal naar verwachting eind april naar de ACM worden verzonden. Parallel wordt de Energieregeling aangepast en worden de Meetregeling en Regeling gegevensuitwisseling zodanig vormgegeven dat implementatie van tijdsafhankelijke nettarieven mogelijk is. Tegelijkertijd wordt gewerkt aan de benodigde ict-wijzigingen om de tijdsafhankelijke nettarieven te kunnen invoeren. Deze stappen worden in intensieve samenwerking gezet door de netbeheerders, EZK, ACM en de energieleveranciers om tijdige implementatie te realiseren. De voorbereidingen voor het nieuwe tariefstelsel worden eind 2028 afgerond, met het oog op invoering per 1 januari 2029.¹⁴

Prioriteringskader – kleinverbruikers

Netbeheerders, het Rijk, IPO, VNG en ACM werken aan een zorgvuldige overgang naar een nieuwe werkwijze voor het aanvragen van transportcapaciteit. Dit is nodig omdat netbeheerders stoppen met de huidige werkwijze waarbij ze in congestiegebieden capaciteit vrijhouden voor alle kleinverbruikers. Het reserveren van capaciteit voor alle kleinverbruikers is niet houdbaar en kan leiden tot de situatie dat grootverbruikers, waaronder prioritaire partijen zoals ziekenhuizen of defensie, op de wachtrij komen terwijl kleinverbruikers, ook zonder prioriteit, wel worden aangesloten. Dit is niet in lijn met een maatschappelijk wenselijke verdeling van schaarse transportcapaciteit volgens het prioriteringskader van de ACM. Met de nieuwe werkwijze kan alleen voorrang worden verkregen op basis van de maatschappelijk prioritaire categorieën zoals gedefinieerd in het prioriteringskader van de ACM. Bij netcongestie worden zowel groot- als kleinverbruikers op een wachtrij geplaatst. Een belangrijk onderdeel van de nieuwe werkwijze is dat gemeenten voor woningbouwprojecten en onderwijsinstellingen¹⁵ in een vroeger stadium van het bouwproject dan voorheen vermogen en prioriteit toegewezen kunnen krijgen. Hierdoor krijgen deze projecten eerder in het planproces duidelijkheid over de beschikbare transportcapaciteit.

Voor een zorgvuldige overgang naar de nieuwe werkwijze is het cruciaal dat de bestaande reserveringen voor kleinverbruik stapsgewijs worden afgebouwd, zodat partijen die voorheen niet op de wachtrij kwamen voldoende tijd en gelegenheid krijgen om transportvermogen en eventueel prioriteit aan te vragen. Hiermee kunnen zij aanspraak doen op de nog resterende netcapaciteit. Het afbouwpad in de komende maanden ziet er als volgt uit:

- Tot 1 juli blijft de werkwijze van reserveren voor kleinverbruik de praktijk.
- Vanaf 1 juli maken alleen nog prioritaire partijen, groot- en kleinverbruikers, aanspraak op gereserveerde ruimte.

¹⁴ Met deze toelichting is uitvoering gegeven aan de toezegging aan het Tweede Kamerlid Kops (PVV), TZ202512-002

¹⁵ Het prioriteringskader prioriteert alleen onderwijsinstellingen die onderwijs aanbieden waarvoor de leerplicht geldt. Dit is het basisonderwijs, voortgezet onderwijs en het mbo.

- Vanaf 1 oktober wordt het mogelijk voor woningbouw en onderwijsinstellingen om eerder transportcapaciteit en prioriteit aan te vragen voor toekomstige projecten (tot 10 jaar vooruit). Indien er nog gereserveerde ruimte is kan deze ook direct worden gecontracteerd.
- Per 1 januari 2027 treedt de nieuwe werkwijze volledig in werking. Dit betekent dat ook niet-prioritaire partijen aanspraak kunnen maken op eventueel resterende transportcapaciteit.

Netbeheerders zijn druk met doorrekenen waar nog welke ruimte beschikbaar is, zodat dit ook inzichtelijk wordt. Netbeheerders geven aan dat het helaas voor zal komen dat op plekken de gereserveerde transportcapaciteit beperkt is en op sommige plekken mogelijk op.

De komende tijd werken de betrokken partijen aan zorgvuldige uitwerking van de nieuwe werkwijze en worden enkele nog openstaande punten en zorgen geadresseerd. Parallel wordt al naar gemeenten en marktpartijen in de woningbouw gecommuniceerd over wat er op hen af komt en wat zij al kunnen doen ter voorbereiding op de veranderingen die op de genoemde data ingaan¹⁶.

Netbewust laden

De afgelopen winter zijn de regionale netbeheerders Enexis en Stedin samen met 8 laadpaalexploitanten een pilot statisch netbewust laden¹⁷ gestart met ongeveer 5.200 van de circa 60.000 publieke laadpunten in Nederland. Het gaat om locaties waar het elektriciteitsnet tijdens piekmomenten (werkdagen 16:00–21:00 uur) extra is belast. Door het laadvermogen daar tijdelijk te reduceren, blijft het net beter in balans en ontstaat ruimte voor nieuwe aansluitingen. Met alle partijen zijn intentieverklaringen getekend om in de komende winters dynamisch netbewust laden¹⁸ breed toe te passen. Het einddoel is om te komen tot bilaterale contractafspraken tussen de drie grote regionale netbeheerders en laadpaalexploitanten. Deze aanpak heeft inmiddels een landelijk uniforme benadering waarbij Netbeheerders, laadpaalexploitanten, de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL) en het Ministerie van IenW toewerken naar een landelijke propositie, die leidt tot afspraken over bestaande en nieuw te plaatsen laadpalen. Deze propositie is van toepassing op zowel concessie- als vergunningspartijen en gaat in zodra het herziene prioriteitskader per 1 juli 2026 ten aanzien van kleinverbruikers van kracht zal zijn. Publieke laadpalen hebben in het herziene kader geen prioriteit gekregen.

Het Ministerie van IenW levert, conform de toezegging aan de Tweede Kamer¹⁹, voor de zomer van 2026 een routekaart bi-directioneel laden op. Het doel van de routekaart is opschaling van bi-directioneel laden in Nederland te realiseren. Ook wordt er ingegaan op randvoorwaarden die hiervoor op orde moeten zijn en de acties die het Rijk en sectorpartijen uitvoeren om deze randvoorwaarden te realiseren. In lijn met de genoemde toezegging zal de routekaart daarnaast de acties benoemen die worden ondernomen m.b.t. dubbele energiebelasting die op dit moment nog wordt geheven bij bi-directioneel laden.

¹⁶ <https://vng.nl/artikelen/eerder-aanvragen-in-het-bouwproces>

¹⁷ «statisch» netbewust laden betreft reductie van het laadvermogen op vaste piekuren.

¹⁸ Bij «dynamisch» netbewust laden wordt het laadvermogen geoptimaliseerd aan de hand van een dynamisch stuursignaal dat is gebaseerd op de daadwerkelijke netbelasting op een specifieke tijd en plaats

¹⁹ TZ202601-019

Bij deze brief wordt het rapport «Netbewust renoveren en elektrificeren» met de Kamer gedeeld. Dit rapport is opgesteld om woningcorporaties en netbeheerders handelingsperspectief te bieden bij verduurzaming van bestaande huurwoningen in een context van toenemende netcongestie. De reikwijdte van het rapport betreft woningen die worden verduurzaamd door middel van elektrificatie, dus in gebieden waar geen warmtenet komt, waar de grootste impact van netcongestie bestaat.²⁰ Het doel van deze handreiking is, zoals vastgelegd in de Nationale Prestatieafspraken 2025–2035, «een leidraad (op te stellen) om woningcorporaties te helpen met netbewust verduurzamen». Het rapport geeft inzicht in de netbelasting van technische maatregelen die de woningcorporatie kan toepassen in renovatie en verduurzamingsprojecten. Het idee is dat bij het kiezen van de verduurzamingsstrategie rekening kan worden gehouden met de netimpact van verschillende keuzes. De auteurs van het rapport hebben hiervoor een prestatiekader opgesteld. Nu start een vervolgtraject, samen met de woningcorporaties en de netbeheerders, voor de verdere toepassing van de adviezen uit het rapport in de praktijk.

Sneller Bouwen

Het versnellen van de aanleg van elektriciteitsinfrastructuur brengt de oplossing van netcongestie dichterbij. Op 25 april 2025 is een versnellingsaanpak²¹ voor de uitbreiding van het hoogspanningsnet gestart, met verschillende sporen waaronder een wetgevingsprogramma, een beleidsaanpak en een projectenaanpak. Deze aanpak wordt in lijn met het coalitieakkoord versterkt. Hieronder volgt de stand van zaken van de versnellingsaanpak en een update over de aanpak van de stikstofproblematiek bij energie-infrastructuurprojecten.

Wetgevingsprogramma Stroomlijnen energieprojecten

In het Coalitieakkoord is een crisiswet netcongestie aangekondigd. Ik geef hier invulling aan met het wetgevingsprogramma Stroomlijnen energieprojecten, waarbinnen ik ook de reeds lopende aanpassingen van wet- en regelgeving onderbreng. Hierbij pas ik wet- en regelgeving in tranches aan om de realisatie van energieprojecten te stroomlijnen en te versnellen. Ik werk hierbij nauw samen met de Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening binnen haar verantwoordelijkheid voor de Omgevingswet en voor de woningbouwopgave. Door wet- en regelgeving in meerdere tranches aan te passen, wordt voorkomen dat snel op te pakken maatregelen moeten wachten op maatregelen die meer uitwerkingstijd vergen.

Maatregelen binnen het wetgevingsprogramma Stroomlijnen energieprojecten zijn onder meer gericht op de verbetering van wet- en regelgeving om procedures te versnellen, grondbeleid effectiever in te zetten, het vrijmaken van ruimte voor energie-infrastructuurprojecten en de betere benutting van het bestaande net. Waar mogelijk worden deze aanpassingen zo vormgegeven dat ook projecten op midden- en laagspanning en andere energiemodaliteiten (waterstof, warmte en CCS) hiervan profiteren. Dit maakt dat projecten die noodzakelijk zijn voor het verminderen van netcongestie zo snel mogelijk kunnen worden gerealiseerd. De eerste tranche maatregelen gaat in april in consultatie als onderdeel van de

²⁰ Tegelijkertijd is het een nadrukkelijke wens om in de toekomst ook de werkelijke netbelasting van collectieve systemen (zoals warmtenetten) op basis van monitoringdata inzichtelijk te maken, zodat het handelingsperspectief verder kan worden verbreed.

²¹ Kamerstukken II, 2024–25, 29 023, nr. 566

Vereenvoudigingswet die het kabinet in het coalitieakkoord heeft aangekondigd. In deze tranche zit een maatregel die het Rijk en provincies een wettelijke basis geeft om leges te kunnen heffen waarmee met de projectprocedure gemoeide ambtelijke kosten worden vergoed. Na advies van de Raad van State, zal het wetsvoorstel in het najaar aan de Kamer worden aangeboden. In samenwerking met de Eerste en Tweede Kamer werk ik graag aan een snelle behandeling van deze en volgende wetsvoorstellen, gezien de urgentie van de netcongestieproblematiek.

Binnen het wetgevingsprogramma Stroomlijnen energieprojecten wordt ook een verkenning gestart naar mogelijke project-specifieke maatregelen, gericht op extra versnelling van de procedures voor een specifieke groep netcongestie-verlichtende projecten. Deze versnellingen moeten passen binnen Europese kaders en vragen een afweging met andere ruimtelijke belangen, zoals de Omgevingswet dat ook vraagt. Ook wordt onderzocht of er wettelijke aanpassingen noodzakelijk zijn om het net beter te benutten. Voor de zomer zal ik uw Kamer nader informeren over het resultaat van deze verkenningen en de vervolgstappen.

Beleidsaanpak

Aanvullend en vooruitlopend op het wetgevingsprogramma werkt het kabinet samen met provincies, gemeenten en netbeheerders aan versnellingsmaatregelen zoals het beschikbaar stellen van expertise, effectiever toepassen van grond- en ruimtelijk beleid, snellere procedures en kennisdeling. De bijgevoegde voortgangsrapportage LAN laat zien dat een deel van deze maatregelen inmiddels is geïmplementeerd en wordt toegepast zoals medewerkers uit de Expertpool energie-infrastructuur die de provincie Utrecht helpen bij de procedures voor de aanleg van station Utrecht Noord. Verder wordt dit jaar onder meer ingezet op het voorkomen van vertraging en op een zorgvuldige inpassing bij hoogspanningsprojecten in de nabijheid van werelderfgoed en het ontwikkelen van een uniforme taxatieaanpak om sneller grond te verwerven. Daarnaast worden waar mogelijk maatregelen toepasbaar gemaakt voor midden- en laagspanning.

Maatregelen TenneT

Een belangrijk onderdeel van de versnellingsaanpak is een herziening van de werkwijzen van TenneT. TenneT neemt meerdere maatregelen in zowel de planfase als de realisatie om projecten te versnellen. Deze maatregelen zijn gericht op een betere aansluiting van de verkenningsfase op de (juridische) besluitvorming, het eerder starten met grondverwerving en onteigening en het loskoppelen van onder meer EMC-studies en landschappelijke inpassing van het kritieke pad van de projectbesluitvorming. Daarnaast neemt TenneT meer risico door zo vroeg mogelijk te starten met bouwen, zet in op standaardisatie van netcomponenten en organiseert de inkoop portfolio-breed in plaats van per project. Een deel van deze maatregelen gestart in pilots, worden deels nu doorgevoerd of later in 2026 afgerond.

Projectenaanpak

In de zomer van 2025 is het kabinet met TenneT gestart met een projecten-aanpak voor 26 doorbraakprojecten die cruciaal zijn voor het oplossen van netcongestie. Op 4 december is uw Kamer geïnformeerd over de aanpak en de projectateliërs die hiervoor in het najaar zijn georganiseerd met

netbeheerders, gemeenten en provincies²². Deze projectateliërs hebben geleid tot eerste afspraken over het toepassen van versnellingsmaatregelen en versterking van de samenwerking. Er is echter meer nodig voor een succesvolle projectenaanpak. Om meer concretere projectafspraken te maken over zowel bestaande versnellingsmaatregelen als extra versnellingsopties is in de maanden februari tot en met april een tweede ronde projectateliërs georganiseerd. Bij de projecten waar dit al heeft plaatsgevonden zijn zoals is beoogd meer concrete afspraken gemaakt. Het versnellingspotentieel van projecten verschilt en is afhankelijk van de omvang en de fase waarin het project zich bevindt. Enkele projecten zijn al vergevorderd, waardoor de maatregelen zich voornamelijk richten op het beperken van uitlooprisico's. In het vervolg gaan betrokken partijen per project in taskforces sturen op voortgang en nakomen van de projectafspraken.

Het is van belang de inzet van het kabinet doelgericht en met maximale effectiviteit te organiseren in de projectenaanpak. Hoewel alle projecten van TenneT maatschappelijke relevantie hebben, verschilt per project in de projectenaanpak de inzet die nodig is vanuit het Rijk. Structurele inzet van het Rijk is noodzakelijk op projecten met een groot en urgent maatschappelijk belang, zoals de hoogspanningsstations Utrecht-Noord en Einighausen. Bij andere projecten dragen juist incidentele interventies bij aan doorbraken in het project.

Stikstof

De aanleg van energie-infrastructuurprojecten wordt door stikstofbeperkingen 3 tot 12 maanden vertraagd²³, terwijl deze projecten juist randvoorwaardelijk zijn voor verduurzaming en daarmee bijdragen aan stikstofreductie en een snellere aanpak van netcongestie. De Europese Commissie biedt met het voorstel van het Grids Package een oplossing voor deze problematiek²⁴. Door het voorstel zouden de gevolgen van stikstofdeposities door de aanleg van elektriciteitsinfrastructuur niet mee hoeven te worden genomen in een beoordeling van natuureffecten. Om deze potentiële versnelling te verzilveren zet het kabinet, gesteund door de motie-Klos²⁵, in op spoedige onderhandelingen en werkt het vooruitlopend op een akkoord aan de implementatie van deze wetgeving. Ook zet ik er in de onderhandelingen in Brussel op in dat deze oplossing ook voor alle type hernieuwbare energieprojecten gaan gelden zoals waterstof²⁶. Als onderhandelingen voorspoedig verlopen kunnen vanaf begin 2028 alle elektriciteits-infrastructuurprojecten gebruik kunnen maken van deze oplossing voor stikstof. De bepaling over stikstof in het Grids Package is mede tot stand gekomen door de inzet van het Nederlandse kabinet²⁷. Hiervoor is gebruik gemaakt van de resultaten van onderzoeken die zijn uitgevoerd als onderdeel van een verkenning van potentiële juridisch haalbare nationale routes (waaronder de ADC toets) voor stikstofvergunningverlening voor energie-infrastructuurprojecten en verduurzaming van industrie²⁸. Als bijlage bij deze brief wordt een ecologische beoordeling verstuurd. Dit onderzoek bevestigt dat ook ecologisch gezien de verduur-

²² Kamerstukken II, 2025–26, 29 023, nr. 601

²³ <https://www.netbeheernederland.nl/publicatie/snel-er-meer-energie-infrastructuur-dankzij-europa>

²⁴ Kamerstukken II, 2025–26, 22 112, nr. 4260

²⁵ Kamerstukken II, 2025–26, 29 023, nr. 619

²⁶ Kamerstukken II, 2025–26, 22 112, nr. 4260

²⁷ Non-paper Versnellen van de energietransitie met tijdelijke, beperkte stikstofdepositie, bijlage bij Kamerstukken II, 2024–25, 21 501-33, nr. 1145

²⁸ Onderzoek Samenhang energietransitie & stikstof in de industrie 2025, bijlage bij Kamerstukken II, 2025–26, 29 023, nr. 597 en Samenvattend rapport Onderzoek samenhang Energietransitie en stikstof in de industrie, bijlage bij Kamerstukken II, 2023–24, 29 826, nr. 201

zaming van de industrie met daarvoor noodzakelijke aanleg van energie-infrastructuur bijdraagt aan stikstofreductie en daarmee aan het tegengaan van verslechtering van de natuur. Uit de verkenning die het kabinet heeft gedaan naar een mogelijke nationale route is gebleken dat deze nationale route dusdanig complex is dat deze niet of nauwelijks praktisch uitvoerbaar is. Daarom richt het kabinet zich nu volledig op het onderhandelingstraject van het Europese Grids Package om de vertraging van de aanleg van energie-infrastructuur weg te nemen.²⁹

Slimmer Inzicht en risicobereidheid

Voor een gerichte aanpak van netcongestie door middel van betere benutting en uitbreiding van het net is scherp inzicht in de belasting, capaciteit en inrichting van het elektriciteitsnet essentieel, evenals betrouwbare prognoses van hoe zich dit in de toekomst ontwikkelt. Uit bijgevoegde voortgangsrapportage LAN komt naar voren dat de actielijn Slimmer Inzicht nuttige dataproducten oplevert en dat de interactieve capaciteitskaart³⁰ steeds meer informatie bevat. Er is echter nog veel ruimte voor verbetering van het inzicht in het elektriciteitsnet. De netbeheerders zijn hiervoor inhoudelijk aan zet. Het kabinet pakt hierbij de regie, in lijn met de motie-Jumelet³¹. Alleen zo kunnen we stappen zetten om het net structureel efficiënter te benutten en acties gericht te prioriteren.

Met het Aansluitoffensief zijn de eerste stappen gezet; met de doorbraak «optimalisatie van prognoses» kan naar verwachting regionaal snel ruimte worden vrijgespeeld en de doorbraak «inzicht in flexverwachtingen» is een essentiële randvoorwaarde om tot grootschalige uitrol van flexibele contracten te komen. Verder is een start gemaakt met concrete voorstellen om meer risico te nemen. In hoeverre het wenselijk is om een nieuwe adviesraad in te richten om de risico's maatschappelijk te wegen, zoals geadviseerd in het Aansluitoffensief, zal op basis van de eerste ervaringen nader worden bezien. Uitgangspunt is dat de maatschappelijke waarden betaalbaarheid, betrouwbaarheid en beschikbaarheid van toegang tot elektriciteit met elkaar in evenwicht zijn.

Tot slot

De aanpak van netcongestie vergt de komende jaren de volle inzet van kabinet en parlement, samen met netbeheerders, medeoverheden, betrokken marktpartijen en ook burgers. Alleen door samen alle mogelijkheden maximaal te benutten kunnen we wachtrijen terugdringen en netcongestie structureel aanpakken. We zullen in goede samenwerking scherpe maar zorgvuldige afwegingen moeten maken tussen toegang tot het elektriciteitsnet en andere maatschappelijke belangen en prioriteiten. Zo werken we toe naar een nieuw energiesysteem waarin schaarse transportcapaciteit van elektriciteit eerlijk wordt verdeeld en optimaal benut, en scheppen we de noodzakelijke randvoorwaarden voor het bouwen van woningen, het stimuleren van de economie en toegroeien naar een duurzaam, weerbaar en robuust energiesysteem.

De Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat,
J. de Bat

²⁹ Met deze toelichting is uitvoering gegeven aan de toezegging om de Tweede Kamer te informeren over het stikstofprogramma gericht op energieprojecten, nr. TZ202512-004

³⁰ <https://capaciteitskaart.netbeheernederland.nl>

³¹ Kamerstukken II, 2025–26, 29 023, nr. 612